

Š A M A N M U D R C L É Č I T E L

Alberto Villoldo

*Jak léčit sebe i druhé energetickou medicínou
původních obyvatel Ameriky*

MAITREA

ŠAMAN, MUDRC,
LÉČITEL

Alberto Villoldo

ŠAMAN, MUDRC, LÉČITEL

*Jak léčit sebe i druhé
energetickou medicínou
původních obyvatel Ameriky*

Přeložila Kateřina Fojtíková

MAITREA

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Villoldo, Alberto

[Shaman, healer, sage. Česky]

Šaman, mudrc, léčitel: jak léčit sebe i druhé energetickou medicínou původních obyvatel Ameriky / Alberto Villoldo ; z anglické verze Shaman, healer, sage ... přeložila Kateřina Fojtíková. -- První vydání v českém jazyce. -- Praha: Maitrea, 2018
ISBN 978-80-7500-343-0

615.8:577.337 * 577.337 * 615.89 * 133.5:118 * 133.4:2-382 * 615.8-022.214 * (035)

– energetická medicína

– energetický systém člověka

– lidové léčitelství

– čakry

– šamanismus

– autoterapie

– příručky

615.8 - Fyzioterapie. Psychoterapie. Alternativní lékařství [14]

Alberto Villoldo, Ph.D.

Šaman, mudrc, léčitel

*Jak léčit sebe i druhé energetickou medicínou
původních obyvatel Ameriky*

Copyright © Alberto Villoldo, 2000

Translation © Kateřina Fojtíková, 2017

Czech edition © MAITREA a.s., Praha 2018

ISBN 978-80-7500-343-0

Mé matce Eleně z celého srdce

Milí čtenáři,

snažíme se, aby naše knihy byly perfektní. Pokud i přesto objevíte v knize nějakou chybu, napište nám na nakladatelstvi@maitrea.cz a my ji rádi opravíme.

Děkujeme, Váš nakladatel.

OBSAH

PODĚKOVÁNÍ	ix
ÚVOD	xi
ČÁST I. – UČENÍ ŠAMANŮ	1
KAPITOLA PRVNÍ	
Léčení a nekonečno	5
KAPITOLA DRUHÁ	
Světelní léčitelé	19
KAPITOLA TŘETÍ	
Světelné energetické pole	35
ČÁST II. – SVĚTELNÝ SVĚT	61
KAPITOLA ČTVRTÁ	
Čakry	63
KAPITOLA PÁTÁ	
Šamanské vidění	103
KAPITOLA ŠESTÁ	
Posvátný prostor	131
ČÁST III. – PRÁCE ŠAMANA	147
KAPITOLA SEDMÁ	
Iluminační proces	149

KAPITOLA OSMÁ	
Šamanská extrakce	169
KAPITOLA DEVÁTÁ	
Smrt, umírání a přechod na druhý břeh	199
EPILOG	225
DALŠÍ KNIHY ALBERTA VILLOLDA	231
REJSTŘÍK	233
OHŁASY NA KNIHU ŠAMAN, MUDRC, LÉČITEL	241

PODĚKOVÁNÍ

ŽÁDNÁ SLOVA NEDOSTAČUJÍ K VYJÁDŘENÍ VDĚČNOSTI lidem, kteří umožnili vznik této knihy. První z nich je především můj mentor, Don Antonio, který měl tu vizi, trpělivost a vytrvalost učit mladého antropologa ze Západu šamanskému umění. Má redaktorka Patty Giftová z vydavatelství Random House mne doprovázela k nejvyšším vrcholům And, aby se ponořila do studia léčitelství u posledních starších z tradice Inků. Jsem jí nesmírně vděčný za to, že přivedla tuto knihu do světa. Srdečné díky patří Lauře Woodové a Normandi Ellisové za jejich pomoc při strukturování rukopisu, Stanleyemu Krippnerovi za víru v mé schopnosti a podporu v začátcích mého výzkumu a mé agentce Sue Bergerové za vytrvalé povzbuzování. Dále chci ocenit účast studentů a fakulty *Healing the Light Body School* (Školy léčení světelného těla) na formování technik a praktik zde probíraných, a též neúnavnou lásku a podporu Lisy Summerlotové.

ÚVOD

TATO KNIHA JE VÝSLEDKEM mého učení u inckých šamanů. Inkové, obyvatelé jedné z největších amerických civilizací a budovatelé Machu Picchu, žili ve městech v oblacích a procházeli se po dlážděných ulicích omývaných systémem městských kanálů. Inčtí šamani praktikovali energetické léčení po více než pět tisíc let a předávali své vědění orální tradicí z generace na generaci. Učil jsem se u těch nejskvělejších inckých léčitelů a léčitelek pětadvacet let. Rituály, které jsem podstupoval vysoko v Andách a v Amazonii, byly udržovány prastarou tradicí a někdy vyžadovaly měsíce příprav. Osvobozovaly život šamanského učně od sevření strachem, nenasytostí, násilí a predátorské sexuality. Na mé cestě mne provázal starý Inka jménem Antonio Morales. Dobrodružné putování s Donem Antoniem v oblasti Amazonu a pohoří And je zaznamenáno v mých předchozích knihách *Dance of the Four Winds (Tanec čtyř větrů)* a *Island of the Sun (Sluneční ostrov)*.

Techniky léčení duchem a světlem, které najdete v této knize, jsou mou současnou interpretací starodávných léčivých praktik. Variace na šamanský způsob vidění, jež nazývám „druhou pozorností“ (*second awareness*) i extrakční proces se v Severní a Jižní Americe stále užívají. Rituály smrti pocházejí z Amazonie a tvoří část poznání objeveného muži a ženami, kteří překročili naše vnímání času a smrti. Iluminační proces jsem vypracoval se svým mentorem Donem Antoniem na základě pozůstatků téměř zapomenutých inckých technik léčení prostřednictvím světelného energetického pole. Tyto techniky jsou mimořádně mocné a účinné.

Je možné je používat pouze za předpokladu uplatňování nejpevnější etiky a integrity.

Část první této knihy představuje základy víry, z nichž tyto praktiky vycházejí. Část druhá přináší techniky učící šamanskému vidění, vytváření posvátného prostoru a cvičení, s nimiž můžete experimentovat za účelem osobního léčení. Prosím, neužívejte je pro léčení druhých, aniž byste podstoupili odpovídající výcvik se zkušeným šamanem. Třetí část předkládá pokročilé techniky, které může vykonávat jedině zkušený šaman, člověk, který podstoupil učení pod dozorem skutečného mistra. Tyto kapitoly popisují postupy pro odblokování imunitní reakce, extrakce přivtělených (intruzivních) energií a entit a způsob doprovázení bližního při jeho návratu do světa Ducha (*Spirit world*).

Existují jistá nebezpečí spojená s energetickým léčením, a to jak pro klienta, tak pro léčitele. Příliš mnoho špatně vyučených šamanů vykonává energetické léčení bez pochopení mechanických zákonů lidského energetického pole. Viděl jsem lidi s diagnózou rakoviny, kteří podstoupili „energetické léčení“ nádoru, jež jen rozšířilo ložiska nemoci po celém těle. Ke své nevěře odhalili, že jisté formy energie rakovině prospívají. Viděl jsem také lidi trpící vážnými psychologickými potížemi, kteří byli ošetřeni nekvalifikovanými léčiteli, a jejich potíže se zhoršily a neurotické symptomy nebo disfunkční pojetí světa se jen posílily.

Jedním takovým případem byla žena, která mne navštívila poté, co přišla o dítě při automobilové nehodě. Byla u jasnovidce, jenž jí řekl, že její malá holčička je vždy při ní a že jediné, co je zapotřebí, je, aby se „otevřela“ a vnímala dceřinu přítomnost. Matka pocítila okamžitou úlevu, přesto po několika dnech začala trpět nespavostí. Po týdnu beze spánku mě přišla navštívit. Její první slova byla, že chce zemřít a je připravená vzít si život. Provedl jsem

test na určení přítomnosti intruzivní energie (viz kapitola 8) a ten vyšel pozitivně. Duch děvčátka se připojil k matčině světelnému energetickému poli, kde hledal útočiště před zmatkem a rozrušením, které duše prožívá po traumatické smrti. Léčitelova rada, aby matka „byla otevřená“, být dobře míněná, držela matku i dceru v náročném emočním chaosu a duševní bolesti.

Při našem prvním sezení propustila matka dceru do rukou světelných léčitelů, kteří ji odnesli do světla říše Ducha. Bylo pro ni těžké nechat své dítě jít. Během iluminačního procesu viděla smrt jako bránu do nekonečna a zažila na vlastní kůži, že její dcera je od ní oddělena jen tenkým závojem. Krátce nato zase mohla klidně spát. Poté jsme zapečetili otvor v matčině světelném energetickém poli, jímž duch dítěte vstoupil. Trhlina v jejím energetickém poli zela jako otevřená rána a působila jako pozvání pro nepřátelské duchovní entity a rušivé energie. Několik následných sezení jsme strávili léčením matčina žalu. Vybidl jsem ji, aby navštívila psychoterapeuta specializujícího se na podporu těch, kteří se zotavují z hluboké ztráty. Jsem přesvědčen, že kdyby žena následovala radu jasnovidce, spáchala by sebevraždu. Namísto toho se s odvahou a oddaností vydala vlastní cestou léčení. Dnes je talentovanou a soucitnou léčitelkou provázející ty, kdo utrpěli ztrátu a prožívají zármutek.

ČERNÁ A BÍLÁ MAGIE

Bylo mi jen něco přes dvacet, když mi při přípravách na expedici do Amazonie volali z nadace, jež sponzorovala můj výzkum. Potřebovali antropologa, který by dokončil studii zabývající se voodoo léčiteli na Haiti. Zdráhal jsem se, neboť jsem byl jen velmi málo obeznámen s haitskými léčitelskými praktikami afrického původu.

Nadační úředník mi vysvětlil, že by šlo jen o deset dní asistence při projektu nadřízeného antropologa a přemluvil mě, když zmínil, že posuzuje mou grantovou žádost o návrat do Amazonie. Pět dní nato jsem přistál v Port-au-Prince. Zmíněný nadřízený antropolog, muž na prahu čtyřicítky, strávil většinu toho roku na Haiti. Řekl mi, že Francouzi, kteří ostrov kolonizovali, byli těmi nejhoršími otrokáři Nového světa. Zatímco průměrná délka života afrického otroka po jeho příjezdu do Ameriky byla třicet let, délka života nebožáka dopluvšího na Haiti vycházela na pouhé dva roky. Dále mi objasnil, že voodoo bylo původně léčitelskou praktikou z oblasti subsaharské Afriky, jež se na Haiti začala používat k ničení nepřátel, především krutých otrokářů. Šlo o identické techniky. Tentýž postup, jakým jste někoho léčili, mohl jinému ublížit. Praktiky užívané k stimulaci imunitního systému, aby došlo k vymýcení rakovinového nádoru, se zrovna tak daly použít k zničení imunitního systému do takové míry, že zemřít na zápal plic bylo otázkou několika týdnů.

Bylo mi jen něco přes dvacet a byl jsem přesvědčen, že vím všechno nejlépe. Černá magie, jak jsem se domníval, mohla fungovat jen na ty, kteří v ní věří. Pokud jste se neupsali víře v její existenci, nemohla vás nijak ovlivnit. Pamatuji si, jak jsem tuto teorii věcně představil svému nadřízenému antropologovi v malé kavárně na nábřeží. Podíval se na mě a usmál se. „Rád se s tebou o to vsadím,“ řekl jsem. „Beru,“ odpověděl. Vsadili jsme se o sto dolarů, že na mě voodoo nezapůsobí. Vyrázili jsme do domu voodoo kněze, se kterým antropolog pracoval. Starý muž žil ve zchátralé dřevěné chatrči na kopci nad městem. Můj kolega nás zběžně představil v místní haitské kreolštině, jíž plynně hovořil, a hned přistoupil k vysvětlení, že jsem nevěřící Tomáš, přesvědčený, že stařec svá kouzla jen předstírá a že by mi rád dal lekci. Rozuměl jsem

francouzsky dost na to, abych pochytil pár slov. „Neubližuj mu,“ řekl. Starý muž se ke mně otočil a usmál se. „Ty chceš věřit?“ zeptal se mě lámanou angličtinou a hlasitě se zasmál. Domluvili jsme se, že se pustí do díla následující pondělí, až budu zpět v Kalifornii.

Ve smluvený den jsem byl na večeri s přáteli, při níž jsem vyprávěl o své zkušenosti z Haiti a léčivé moci voodoo. Poučoval jsem je o tom, že víra je podstatnou přísadou jak pro léčení nemocných, tak pro ublížení nepřítelům. Pokud žiješ mimo rámec těchto přesvědčení, pak to prostě nefunguje, vysvětloval jsem. Já sám jsem toho živým důkazem, neboť právě tento večer na mě pracuje ten nejzákeřnější voodoo kněz na Haiti, a to zcela bezvýsledně. Všichni pozvedli sklenice s vínem a připili na mé zdraví. To bylo v pondělí večer. V úterý a ve středu jsem se cítil dobře, ve čtvrtek odpoledne mě však rozbolela hlava tak, že z toho do večera byla těžká migréna. O osmé hodině se mi zkroutila střeva, mé vnitřnosti se svíjely v křeči a nekontrolovaně jsem zvracel. O půlnoci zazvonil telefon a na druhé straně se ozval antropolog z Haiti. Ukázalo se, že se nestihli věnovat mému případu v pondělí, jak jsme se domluvili, a dostali se k tomu až dnes. Právě se po skončení obřadu vrátil na hotel a chtěl vědět, zda jsem něco pocítil. Zasténal jsem do telefonu, aby se vrátil za oním voodoo knězem a požádal jej, aby ihned odčinil to, co spáchal, ať už je to cokoli. V ten okamžik by i smrt byla vítanou úlevou.

Následující ráno jsem byl téměř vyléčený a dokázal jsem přesvědčit sám sebe, že jsem jen chytil nějakou střevní infekci. Vydal jsem se do univerzitního zdravotnického zařízení, kde mě doktor vyšetřil a vyvrátil, že bych měl jakékoli parazity. Ta lekce mě přišla na sto dolarů, což v té době byla pro čerstvého absolventa pořádná suma, a stála mě jednu z nejhorších nocí mého života. Přišel jsem na to, že tak jako můžete energetickým léčením lidem pomoci,

můžete jim také ublížit. Později jsem zjistil, že energetické léčení prováděné chatrně vzdělaným šamanem se často rovná černé magii, bez ohledu na to, jak dobře je léčitel mínil. Černá magie se nepěstuje jen na Haiti a v bažinách Lousiany, ale všude, kde dobromyslní, avšak špatně vyučení jedinci, vztahují ruce na druhé, pokoušejí se je léčit a přitom na ně nevědomě přenášejí toxickou energii. Studenti občas namítají, že se to přece nemůže stát, když k druhému vysíláme lásku, neboť jde o čistou a posvátnou energii. Těmto studentům připomínám, co všechno jsme schopni způsobit druhým ve jménu lásky. Časem jsem objevil ještě další druh černé magie. Jsou jím negativní myšlenky a přesvědčení, které blokují naši osobní sílu a ničivě působí na imunitní systém.

Nejdůležitějším poučením onoho večera však pro mne bylo uvědomění si klíčové role léčitelovy etiky a záměru. Podstatná část desetiletého šamanského výcviku se zabývá rozvíjením nejpevnější etiky, systému hodnot, jenž se opírá o hlubokou úctu ke všemu živému. Jedině tak mohou být techniky léčení řádně zvládnuty. Doktor studující západní medicínu také stráví studiem svého řemesla nejméně pět let. Je moudré svěřit péči o vlastní zdraví někomu, kdo absolvoval víkendový workshop energetického léčení?

Jedná se tu o dilema studentů ze Západu, kteří se účastní krátkých výcviků v energetickém léčení i šamanismu. Pokud vás volá praxe energetické medicíny, věnujte čas vzdělání u učitelů, jejichž integrita, moudrost a technická znalost vám pomohou k rozvoji vašich vlastních duchovních darů.

Mou cestu k šamanismu vedla touha po celistvosti. Léčením zranění vlastní duše jsem se naučil milovat sebe i druhé. Šel jsem stezkou zraněného léčitele a naučil se transformovat bolest, smutek, vztek a stud, které jsem v sobě nosil, na zdroje síly a soucitu. Dokázal jsem cítit bolest druhého, protože jsem věděl, co je to utrpení.

V naší Škole léčení světelného těla nastoupí každý student cestu vlastního léčení, na níž transformuje zranění své duše na zdroje síly. Učí se, že je to jeden z největších darů, který později předá svým klientům: příležitost objevit sílu, jež se v bolesti skrývá. Studenti také objeví, že léčení není procedura, kterou provádí léčitel, ale cesta, na kterou se klient vydává.

Na závěr chci uvést, že léčivé metody představené v této knize jsou mou vlastní syntézou a interpretací starých léčivých praktik. Nehovořím za své učitele ani za Inky či za šamany původních obyvatel Ameriky. Byť jsem měl tu čest učit se u nejlepších inckých léčitelů, nenárokují si právo prezentovat systém inckých tradic. Léčivé praktiky, které zde popisuji, představují, co jsem se naučil během svého šamanského výcviku. Beru na sebe plnou zodpovědnost za jejich krásu i nedostatky.

ČÁST I.

UČENÍ ŠAMANŮ

ŠAMANI PŮVODNÍCH NÁRODŮ AMERIKY praktikují energetickou medicínu již více než pět tisíc let. Někteří léčitelé věří, že jejich duchovní rodokmen sahá ještě dále. Pamatují si příběhy předávané z babičky na vnučku, které vyprávějí o tom, jak Země byla mladá. Přestože první obyvatelé obou Amerik vládli celistvým poznáním astronomie, pokročilou matematikou a důmyslnou architekturou, nikdy se u nich nerozvinulo písmo, jak tomu bylo jinde. Vzdělanci přehlíželi duchovní tradice původních obyvatel Ameriky ve prospěch judaismu, křesťanství a buddhismu, které za sebou zanechaly písemné záznamy. Zatímco západní teologové studují například buddhismus po více než dvě staletí, je to otázkou jen posledních čtyřiceti let*, co se objevil serióznější zájem o studium duchovního odkazu původních obyvatel Ameriky. Studium šamanismu bylo přenecháno antropologům, kteří až na pozoruhodné výjimky, jako je Margaret Meadová, byli jen chabě vzděláni ke studiu ducha.

* Autor v původním textu z roku 2000 odkazuje k šedesátým letům 20. století (pozn. překl.).

Masová destrukce severoamerických Indiánů evropskými přistěhovalci svedla zbylé původní obyvatelstvo do choroboplodných rezervací, kde starší pečlivě strážili duchovní tradice. Pochopitelně se zdráhali sdílet své dědictví s bílými podrobiteli. Peruánským Indiánům se nedařilo o nic lépe. Španělští konkvistadoři přišli do Peru především hledat zlato, a nechali proto incké duchovní tradice do značné míry neporušené. Nicméně to, co konkvistadoři přehlédli, se misionáři snažili vyhladit.

Ta vyzáblá partička zlatokopů, která doplula ke břehům Jižní Ameriky, s sebou přinesla pro Indiány nepochopitelnou snůšku přesvědčení. Prvním z nich bylo, že všechna potrava světa je Bohem svěřena lidem, přesněji Evropanům vládnoucím všem zvířatům i rostlinám na zemi. Druhé tvrzení předpokládalo, že lidé nemohou komunikovat s řekami, zvířaty a horami, natož pak s Bohem. A do třetice, že lidstvo musí počkat až na konec světa a času, aby zakusilo nekonečno.

Nic absurdnějšího si tehdejší obyvatelé Ameriky nemohli představit. Zatímco Evropané věřili, že byli vykázáni z mýtické rajske zahrady, Indiáni chápali svou úlohu na zemi jako její správci a pečovatelé. Mohli dál rozprávět s burácejícími řekami a šeptajícími horami a stále naslouchat božímu hlasu ve větru. Ve španělských kronikách dochovaných v Peru se vypráví, jak dobyvatel Pizarro věnoval vládci Inků Atahualpovi Bibli s vysvětlením, že jde o slovo boží. Inka si přiložil svazek k uchu, hodnou chvíli pečlivě naslouchal, a pak odhodil svatou knihu se slovy: „Co je to za Boha, který nemluví?“

Domorodé obyvatelé nemátlo jen mlčení evropského Boha, ale také jeho mužský rod. Spolu s dobyvateli přišla patriarchální mytologie zastrašující tradice postavené na femininní síle. Před příchodem Španělů reprezentovala božský princip sama Matka Zem

.....

a její ženské tvary jako jeskyně, laguny a jiné vstupy do země. Evropané nastolili mužský posvátný princip, falus aneb strom života, a kostelní věže napřáhli k nebi. Ženský aspekt země se přestal uctívat a respektovat. Stromy, lesy i zvířata byly vydány napospas plundrování.

Ještě dnes se držíme tohoto rozdělujícího pohledu. Jsme přesvědčeni, že pokud něco nevidíme dýchat, hýbat se či růst, tak je to neživé. Energii považujeme za palivo pocházející ze zdrojů jako je dřevo, ropa nebo uhlí, které prostě užíváme. Starověk chápal energii jako živé předivo univerza. Energie se manifestovala ve stvoření. Snad nejpřínosněji pro naši dobu toto pojetí zformuloval Albert Einstein, když rovnicí $E = MC^2$ vyjádřil vztah mezi energií a hmotou. Na Západě se identifikujeme s onou stranou rovnice, na níž je hmota, svou přirozeností konečná. Šaman se identifikuje s energií, jejíž podstatou je nekonečno.

Je zde další zásadní rozdíl mezi původními a současnými Američany. My, lidé Západu, dnes žijeme pravidly. Naše společnost řízená předpisy se spoléhá na dokumenty, jako jsou ústava, desatero přikázání nebo zákony schvalované zvolenými zástupci, které mají vnést řád do našich životů. Chceme-li měnit svět, změníme pravidla (*precepts*), předpisy či zákony. Staří Řekové se zase řídili pojmy (*concepts*). Spíše než pravidla je zajímaly ideje. Věřili, že samotná myšlenka může změnit svět, že není nic mocnějšího než idea, na níž dozrál čas. Šamani se řídí vjemy (*percept*). Chtějí-li změnit svět, změni nejprve své vnímání a tedy i svůj vztah k životu. Vyvolají obrazy nových možností a vnější svět se změní. Právě proto shromáždění inckých stařešinů medituje a vizualizuje svět takový, jaký by jej rádi předali svým dětem.

Jedním z důvodů, proč se praktiky energetického léčení tak úzkostlivě střežily, je, že byly snadno zaměňovány za pouhou sbírku

technik, zrovna tak jako bývá západní medicína chápána jako pouhá řada procedur. Mylně se domníváme, že můžeme ovládnout mistrovství energetického léčení tím, že se naučíme jakási pravidla. Šamanovi nejde o pravidla či pojmy, šamanovi jde o vizi a o Du-cha. A tak i když se léčivé praktiky často liší vesnici od vesnice, Duch zůstává neměnný. Při skutečném léčení nejde o nic menšího než o to, abychom se dokázali otevřít vizi naší vyléčené podstaty a dotkli se nekonečna.

LÉČENÍ A NEKONEČNO

Kráčeli jsme mnoho dnů. Řekl jsem Antoniovi, že rád zaplatím za autobus nebo taxi, ale nechtěl o tom nic slyšet. Nenechal mě dokonce ani najmout koně. „Můj lid vždy chodil pěšky,“ řekl. A s nadšením poukazoval na to, jak mě hravě předběhne, i když je mu už téměř sedmdesát.

Když jsme dorazili do Sillustani, sundal jsem si boty a smočil chodidla v ledovém jezeře. Je to přízračné místo, hřbitov rozprostírající se desítky mil podobně jako Údolí králů v Egyptě. V gigantických kamenných věžích jsou tu na břehu jezera Titicaca pohřbeni pouze šamani, králové a královny. Ti nejlepší mistři kameníci pocházejí z této země. Jak se mohla taková pokročilá technologie rozvinout právě tady u jezera na vrcholu světa?

Antonio mi vysvětlil, že kamenné věže neboli chulpas nemají pouze připomínat zemřelé šamany, slouží jim jako dočasné domovy, když se vracejí navštívit náš svět. Jsou to zcela osvobození mocní duchové, kteří se mohou zhmotnit kdykoli chtějí. Tato informace mi nepřidala na klidu. Přišli jsme tu strávit noc a vykonat obřad k uctění těchto prastarých šamanů.

„Vystoupili za hranice času,“ řekl Antonio. Upozornil mne, že pokud se má víra v realitu opírá o přesvědčení, že čas se odvíjí pouze jedním směrem, pak budu otřesen zážitkem vlastní budoucnosti. „Vyžaduje to skutečnou zručnost ochutnat budoucnost a nedovolit vlastnímu poznání, aby pokazilo tvé skutky nebo přítomnost.“

(Z DENÍKŮ)

KE KARIÉŘE PSYCHOLOGA A POZDĚJI LÉKAŘSKÉHO antropologa mě přivedla fascinace lidskou myslí. V osmdesátých letech jsem trávil stovky hodin v anatomických laboratořích. Chtěl jsem se dozvědět, jak může mysl působit na tělesné zdraví či nemoc. Tou dobou jsem se nezajímal o duchovno, ať už v tradiční formě či v New Age variacích. Byl jsem přesvědčen, že jedinou spolehlivou metodou poznávání je věda. Jednoho dne jsem na Kalifornské univerzitě krájel mozkovou tkáň, abych připravil vzorky pro mikroskopický výzkum. Mozek je nejúžasnější tělesný orgán. Díky svým štěrbinám připomíná vlašský ořech těžký téměř půl druhého kilogramu. Tyto zářezy a závity vznikly jako jediná možnost, jak mohla příroda přizpůsobit tenkou, ale rozsáhlou vrstvu šedé kůry mozkové (neokortex) tvaru naší hlavy, aniž by se musela zvětšit lebka. Evoluce lidské rasy zde narazila na anatomicky nepřekonatelnou překážku při vývoji inteligentnějšího mozku. Pánevní pletenec by totiž nevydržel, měla-li by porodním kanálem projít větší hlava.

Pod mikroskopem se dají pozorovat miliony synapsí, jež propojují každou mozkovou buňku s jejími sousedy výjimečnou sítí živých vláken. Tyto neuronové sítě přenášejí rozsáhlé množství motorických a senzorických dat. A přece je tato fascinace mozkem výhradně věcí Západu. Například Egypťané se mozku věnovali jen velmi málo, po smrti jej zkapalňovali a odváděli z těla, byt' ostatní tělesné orgány mumifikovali. Ten den jsme se v laboratoři zaobírali otázkou, zda se lidská mysl omezuje na funkci mozku, nebo (když na to přijde) těla vůbec. Věděl jsem, že kdyby byl mozek tak jednoduchý, abychom mu dokázali porozumět, my sami bychom byli o tolik jednodušší, že bychom se k tomu nedobrali. A tak bez ohledu na to, jak úzkostlivě jsme zkoumali vzorky mozku, mysl nám stále unikala. Čím více jsem se o mozku dozvídal, tím víc mě mysl mátl.

Byl jsem přesvědčen, že lidská rasa dokázala přežít miliony let před nástupem moderní medicíny, protože vědomí těla (*body-mind*) znalo vlastní cesty ke zdraví. Přežili jsme rány, které se zanítily a kosti polámané pádem do rokle cestou pro vodu. Jít k doktorovi bylo ještě před sedmdesáti lety našemu zdraví nebezpečnější než zůstat doma a nechat vědomí těla volný průběh. Na počátku dvacátého století medicína vynikala pouze v oblasti diagnostiky. Ještě stále postrádala léčebné techniky, účinné léky a chirurgické zákroky, které se rozvinuly až v období druhé světové války. Například penicilin, první antibiotikum, se ještě před rokem 1940 nepoužíval. Vezmeme-li do úvahy neutěšený stav medicíny do poloviny dvacátého století, jak dokázali naši předkové celé ty tisíce let přežít ve zdraví? Věděly přírodní společnosti něco o mysli a těle, něco starodávného, co jsme zapomněli a snažíme se to znovu objevit v laboratoři?

Dnes už zavedený pojem psychosomatické nemoci byl původně spojován s hypochondrií: „je to vše jen ve tvé hlavě“. Až později byl až příliš skutečný vliv mysli na tělo potvrzen výzkumem. V jistém smyslu jsme se všichni stali experty na psychosomatické nemoci již v raném věku. Když se mi nechtělo do školy, dokázal jsem ve svých šesti letech vykázat symptomy nachlazení během několika minut. Psychosomatická nemoc se staví proti každému instinktu přežít, jež mají naše těla naprogramována tři sta milionů let dlouhou evolucí. Jak mocná musí být mysl, když přemůže všechny tyto mechanismy přežití a sebezáchovy. Jen si představme, co by se stalo, kdybychom mohli sešikovat tyto síly k vytvoření psychosomatického zdraví!

Za **posledních pár desítek let** se rozvinul obor **psychologické neuroimunologie (PNI)** studující vliv nálad, myšlenek a emocí na naše zdraví. Výzkumníci v tomto oboru objevili, že naše mysl nesídlí v mozku, je spíše rozprostřena po celém těle. Doktorka

Candace Pertová zjistila, že neuropeptidy, molekuly, které kontinuálně proplachují naši krev a zaplavují prostory mezi všemi buňkami, téměř okamžitě reagují na každý pocit a náladu a účinně tak mění naše tělo v jednu velkou vibrující a pulzující „mysl“. Naše tělo jako celek zakouší každou emoci, kterou máme. Propast mezi myslí a tělem se vyřešila objevem jediné molekuly. Přišli jsme také na to, jak funguje psychosomatická nemoc. Víme, že když jsme v depresi, každá buňka našeho těla to cítí, naše imunita je snížena a je pravděpodobnější, že onemocníme. Víme, že smích, není-li přímo nejlepším lékem, pak je zcela jistě jedním z neúčinnějších. Roky poté, co jsem opustil laboratoř, objevili výzkumníci v oboru PNI to, co šamani vždy věděli, a totiž že tělo a mysl jsou jedním. Vědci však stále postrádají jistý prvek, který je jádrem veškerého šamanského léčitelství, totiž Ducha.

HLEDÁNÍ DUCHA

Ve věku zhruba pětadvaceti let jsem se stal nejmladším klinickým profesorem na Sanfranciské státní univerzitě. Vedl jsem vlastní laboratoř biologické seberegulace, která zkoumala, jak energetické léčení a vizualizace mění chemické složení mozku. Technikami energetického léčení jsme byli schopni zvýšit produkci endorfinů, přirozených chemických látek mozku snižujících bolest a vyvolávajících extatické stavy, téměř o padesát procent. Ačkoliv jsme se studenty učinili fascinující objevy, mé rozčarování narůstalo. Mohli jsme sice ovlivnit chemické složení mozku, ale ani v nejmenším jsme netušili, jak pomoci člověku trpícímu vážnou nemocí opět nabýt zdraví. Byli jsme jako děti, které objeví, že lze smíchat bláto a vodu a proměnit je v hlínu. Šlo mi o víc. Chtěl jsem přijít na to, jak vybudovat hliněné domy anebo přinejmenším dělat keramiku.

Jednoho dne jsem si v biologické laboratoři uvědomil, že se mé výzkumy musí týkat většího celku, a ne se zaměřovat na menší a menší částice. Mikroskop nebyl vhodným nástrojem na zodpovězení otázek, jež jsem si kladl. Potřeboval jsem najít rozsáhlejší systém, než jsou neuronové sítě mozku. Těch, kdo zkoumali takzvaný hardware, už bylo dost. Já jsem se chtěl naučit programovat systém. Žijí-li někde odborníci, kteří vědí, jak nasměrovat výjimečné možnosti lidské mysli k léčení těla, byl jsem připraven je najít. Musel jsem se dozvědět, co vědí. Antropologické příběhy napovídaly, že existují národy jako například australští Aboriginci a peruánští Inkové, jež tvrdí, že takové poznání uchovávají.

Pár týdnů nato jsem rezignoval na svou funkci na univerzitě. Mí kolegové byli přesvědčeni, že jsem se zbláznil, když jsem zahazoval slibnou akademickou kariéru. Vyměnil jsem svou laboratoř za pohorky a letenku do Amazonie. Vydal jsem se učit u výzkumníků, jejichž pohled se neomezuje čočkami mikroskopu. U lidí, jejichž poznání zahrnuje více než měřitelný materiální svět, o němž mě učili jako o jediné realitě. Chtěl jsem se setkat s lidmi, kteří vnímají prostor mezi řádky a vidí světelná vlákna, jež animují vše živé. Chtěl jsem studovat s badateli, kteří znají onu stranu Einsteinovy rovnice $E = MC^2$, jež hovoří o energii.

Můj výzkum mě nakonec zavedl z amazonského pralesa do pohorí peruánských And, kde jsem potkal Dona Antonia, jemuž zbývalo jen pár let do sedmdesátky. Z pohledu člověka zvyklého na západní standardy byl chudý. Nejenže neměl televizi, neměl ani elektřinu. Tvrdil ovšem, že okusil nekonečno. „Jsme světelné bytosti na cestě ke hvězdám,“ řekl mi jednou. „Ale budeš muset zažít nekonečno, abys tomu porozuměl.“ Pamatuji si, že jsem se usmíval, když mi léčitel poprvé řekl, že jsme tuláci po hvězdách a že jsme tu od počátku času. Malebný folklór, pomyslel jsem si, smyšlenky

starého muže, který se zdráhá čelit nevyhnutelnosti vlastní smrti. Byl jsem přesvědčený, že se dumání Dona Antonia podobá archetypálním strukturám psyché, jak je popsal Carl Gustav Jung. Antonio interpretoval svůj mýtus doslovně, ne symbolicky jako já. Nediskutoval jsem s ním. Pomyslel jsem na to, jak bych své babičce, pravověrné katoličce, vysvětlil, že Panna Marie ve skutečnosti neporodila jako panna, že jde o metaforu zobrazující zrození Krista coby osvětleného syna Božího. Nikdy by to nepřijala. Pro ni byl panenský porod historickým faktem. Předpokládal jsem, že v případě úvah Dona Antonia o nesmrtelnosti se jedná o totéž. Pro oba staré lidi se kouzelná metafora stala dogmatem. Mytolog Joseph Campbell říkával, že realitu tvoří mýty, které nedokážeme prohlédnout. Proto je pozice antropologa v jiné kultuře tak snadná. Tomu, kdo stojí mimo ni, je přece vše tak jasné jako císařovy nové šaty.

Občas jsem se pokoušel Antoniovi ukázat, že císař *je* nahý a že zaměňuje mytologii za fakta. Tedy až do té doby, než jsem byl při tom, když doprovázel umírající misionářku.

Vesnice zapadlá ve svahu byla zbudována okolo velké incké ruiny. Díly žulových městských hradeb byly tak precizně stesány a seskládány, že je na místě po staletí drželo pouhé tření.

Na hraně náhorní plošiny Inkové vybudovali pevnost, výspu své civilizace. Dnes, o tisíc let později, žijí jejich potomci mezi ruinami a obhospodařují terasy svažující se z kopců. Na nádvoří se pasou slepice, prasata a lamy. Indiánská žena drtí v hmoždíři kukuřici. Starý muž nás vpustil do jedné z chýší. Stíny se prodlžovaly a očím chvíli trvalo, než se přizpůsobily temnělé místnosti. Žena s hlavou zahalenou černým šátkem a se svíčkou v ruce šeptala modlitby u čela postele, složené z palety podepřené dvěma dřevěnými přepravkami ve středu pokoje.